

11 de Setembre de 1714

Notes breus

La darrera commemoració

1923 - 1931

COMMEMORACIONS

Els catalans commemorem avui una data assenyalada en la història de la nostra terra. Uns quants anys enrera celebràrem l'efemèrida luctuosa solament els catalanistes. Avui, l'onze de setembre està en el cor i en la pensa de tots els catalans.

La caiguda de Barcelona davant les tropes de Felip V és indubtablement la gesta més coneguda de la vida de Catalunya, pels seus homes d'avui. Altres episodis registra la història de la pàtria que han influït més en la seva evolució a través dels segles, i cap no és tan conegut, cap no ha arribat tan intacte als dies d'ara, cap no ha estat tan íntimament sentit pels catalans contemporanis, com la funesta intervenció de Catalunya, en la lluita de les dues famílies reials, que es disputaren el domini dels pobles hispànics.

Ni els errors polítics dels seus primers reis, ni l'entronització de Ferran d'Antequera, ni les lluites internes de les darreries de l'edat mitjana, ni les revoltes del segle XVII, no hi ha cap moment dissortat de la nostra història, malgrat hagin estat, tots ells, els camins que menaren a la desfeta, que hagi estat tan exaltat com l'episodi del 1714, idealitzat amb la figura de Rafel de Casanova.

Fa un grapat d'anys que tal dia com avui, els catalans que plasma- ven en un programa polític, el dret de Catalunya a recobrar la seva personalitat, oferien, en mig de l'opressió centralista, sota la tirania borbònica, les flors de llurs records, al Conseller barceloní, esdevingut símbol català. Enguany també es commemorarà da data; en guany també seran portades cintes i flors al monument de Casanova, però un signe tot diferent presidirà la manifestació catalana.

Abans la commemoració era una elegia a les llibertats perdudes, i una esperança incerta pel seu recobrament. Enguany la manifestació tanca un període de records per a començar una era viva i fulgurant de la història de la lliure Catalunya.

XEIX

La història és l'esperit que anima les inquietuds dels pobles, i el suport de moltes aspiracions col·lectives. Sense els prejudicis que suggereix la història no s'haurien, a bon segur, plantejat greus i difícils problemes la solució dels quals preocupa als governants dels nostres temps, i, sense la història, no establiríem, tan sovint com ho fem ara, absurdes paral·lels entre el present i el passat.

La història és sempre un gran llibre alligador; però poques vegades les lliçons que conté són aplicables als fets vius del moment, per la senzilla raó que han variat les circumstàncies de lloc i de temps. Aquesta veritat indiscutible és oblidada massa sovint, i aquest oblit relenteix la marxa dels esdeveniments. Si Catalunya no s'hagués obcecat llegint la seva història gloriosa, altra seria a bon segur el present de la nostra terra.

Els catalans del vuitcents, embadalits amb la lectura de les gestes dels Jofres, dels Jaumes i dels Berenguers, negligiren l'esbrinar què passava en la societat de l'Europa moderna i lluny de forjar un ideal nou en l'enclusa meravellosa de les il·lusions i de les fantasies desvetllades pel pressentiment de l'avenir, aprofitaren les arcaïques normes que la història oferia per a amb elles formar un ranci programa de reivindicacions. Per això el catalanisme no ha pogut conquerir la consciència de tots els homes liberals fins que Macià ens ha ensenyat amb l'exemple que els pobles triomfen no quan miren enrera sinó quan avancen amb l'esguard fit en l'horitzó il·luminat pel foc de la utopia.

Avui els catalans ja no escriuen odes als Almogàvers, ni es preocupen de com eren humanes les lleis de la Catalunya medieval. Malgrat això mai la nostra gent no ha tingut tan clara consciència dels seus drets dimanants més que de fets històrics de circumstàncies etnogràfiques, ni mai Catalunya no ha ovirat un avenir de major justícia i progrés que el que veslluma en aquests moments en què va a ésser aprovat l'Estatut que ha de norma-

litzar la seva vida. Difícilment els mètodes que feien la felicitat dels homes que viatjaven en llitera poden ésser tolerats pels qui creuen l'oceà a cavall d'aparells voladors! Les velles normes, que regulaven la vida dels catalans que escoltaven corpresos el toc de l'Angelus, no poden ésser llavor de les lleis que la radiofonia escamparà per tots els indrets de l'univers! El món nostre, la societat dels nostres dies, no té res a veure amb el món i la societat d'abans de l'aplicació industrial de la màquina de vapor! Els testimonis del passat han de servir-se immaculats per tal que totes les gèneres presents i futures puguin conèixer tots els accidents del progrés; però no perquè el pretèrit pugui marcar-nos el ritme de la vida social.

La Catalunya febrosa d'activitats i anhelant de justícia vol ésser lliure no perquè ho hagués estat abans del 1714, sinó perquè sent fretura d'ésser-ne; perquè vol ésser-ne. No cal invocar drets històrics; els drets naturals són suficients a justificar la posició de la nostra Catalunya redimida d'arcaïsmes i de prejudicis que eren el llast que no la deixava avançar.

Ressabis d'aquell llast, és encara la commemoració de l'onze de setembre, data que, deixant-nos portar per una rauxa lírica i per la força de l'habitud, festegem encara avui a la faisó d'abans. Cal també variar el protocol de la commemoració de la caiguda a Barcelona del darrer baluart de les llibertats pairals. Fins ara aquesta commemoració ha tingut la melodia d'un cant d'enyorança, i el cant deu finir. No l'hem d'enyorar pas el 1714 —ni tampoc els anys més reculats, —puix que breguem per al triomf dels més moderns ideals de redempció humana. Som en temps de democràcia i no hem d'alligonar el nostre esperit en els exemples del setecents.

Un cop Catalunya hagi recobrat la seva independència, caldrà revisar el calendari de les commemoracions per tal de precisar les que deuen persistir i el seu símbol i caràcter. No hem d'oblidar ni

L'any 1923 tal dia com avui vàrem assitir a l'acte de commemorar la pèrdua de les llibertats de la Pàtria.

La nit del dia abans es celebrava un míting al Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de la Indústria al que hi assistien representacions basques i gallegues.

Els parlaments que cada any anaven pujant de to culminaren en un del gran patriota, avui president del Govern de Catalunya, que els assistents que omplenaven el local escoltaren a peu dret interrompent el fogós discurs amb adhesions i mots d'aprovació; aquella atmosfera no podia aguantar-se més. Semblava el preludi de grans esdeveniments...

L'endemà, el dia 11, als volts del monument a Rafel de Casanova, hi hagué càrregues de la força pública contra els manifestants.

Sang...

El dia 13 una militarada tirava per terra les lleis que reconeixien una migrada llibertat als ciutadans de tota Espanya convertint el país en un feu de despotisme.

Des d'aquell any no s'havia commemorat més la data de la pèrdua de les nostres llibertats.

Enguany enderrocada la dictadura militar que ha arrossegat en la seva caiguda el tron dels Borbons, podem tornar a commemorar l'onze de setembre de 1714 boi abastant la tant cobejada llibertat de la nostra terra, esclavitzada per la dinastia borbònica.

Tots els senyals són que no passarà cap més 11 de setembre sense que Catalunya gaudeixi la plenitud dels seus drets com a poble lliure i això mercès a la tenacitat dels patriotes acapdillats per Macià i a la comprensió dels homes que regeixen els destins d'Espanya, fills d'un moviment reivindicador.

E. M. B.

als herois ni als màrtirs dels temps antics ni moderns; no els hem d'oblidar... però no els hem de presentar sistemàticament com a preceptors de les generacions que tenen un concepte nou de la independència i de la llibertat.